

Sygn. akt I C 1020/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2022 r.

Sąd Rejonowy w Tczewie I Wydział Cywilny

Przewodniczący Sędzia Anna Ściepuro

Protokolant starszy sekretarz sądowy Anna Kordecka

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2022 r. w Tczewie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko Z. O. (1)

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz pozwanej Z. O. (1) kwotę 917 zł (dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w sprawie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty,

III. zasądza od pozwanej Z. O. (1) na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2.989 zł (dwa tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych) wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 września 2022 r. do dnia zapłaty,

IV. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

V. zasądza od powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz pozwanej Z. O. (1) kwotę 327,06 zł (trzysta dwadzieścia siedem złotych i sześć groszy) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w sprawie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt C 1020/20

UZASADNIENIE

W dniu 08 września 2020 r. powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniósł pozew przeciwko Z. O. (1) o zapłatę kwoty 4.367,84 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 08 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla dnia 01 października 2018 r. do zapłaty w dniu 11 sierpnia 2020 r. kwoty 4.367,84 zł. W dniu 12 lipca 2020 r. powód wezwał pozwaną do wykupu weksla, jednakże Z. O. (2) nie uregulowała zadłużenia. Wezwanie do dobrowolnego spełnienia świadczenia również okazało się bezskuteczne.

Pozwana Z. O. (1) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwana podniosła zarzuty: bezzasadności roszczenia

z powodu abuzywności postanowień umowy (opłaty przygotowawczej, prowizji, wynagrodzenia pn. (...)) oraz niedokonania proporcjonalnego rozliczenia kosztów odsetkowych w związku z wygaśnięciem warunków umowy przed ostatecznym terminem jej obowiązywania, nieudowodnienia roszczenia z uwagi na brak dostarczenia właściwych i wiarygodnych dowodów potwierdzających zasadność pozwu, braku indywidualnych, sprecyzowanych w kierunku pozwanej negocjacji warunków umowy co pozostaje w sprzeczności z wymogami dobrej wiary oraz nieudowodnienia roszczenia co do zasady i wysokości.

Sprawa została skierowana na rozprawę.

W dniu 15 października 2020 r. powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniósł kolejny pozew przeciwko Z. O. (1) o zapłatę kwoty 7.224,69 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 września 2020 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt I Nc 2159/20 (I C 794/21).

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla z dnia 5 lutego 2020 r. do zapłaty w dniu 15 września 2020 r. kwoty 7.224,69 zł. W dniu 16 sierpnia 2020 r. powód wezwał pozwaną do wykupu weksla, jednakże Z. O. (2) nie uregulował zadłużenia. Wezwanie do dobrowolnego spełnienia świadczenia również okazało się bezskuteczne.

W dniu 02 sierpnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 2159/20 referendarz sądowy tut. Sądu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, od którego skutecznie wniosła sprzeciw pozwana.

Pozwana Z. O. (1) w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwana podniosła zarzuty: bezzasadności roszczenia z powodu abuzywności postanowień umowy (opłaty przygotowawczej, prowizji, wynagrodzenia pn. (...)) oraz niedokonania proporcjonalnego rozliczenia kosztów odsetkowych w związku z wygaśnięciem warunków umowy przed ostatecznym terminem jej obowiązywania, nieudowodnienia roszczenia z uwagi na brak dostarczenia właściwych i wiarygodnych dowodów potwierdzających zasadność pozwu, braku indywidualnych, sprecyzowanych w kierunku pozwanej negocjacji warunków umowy co pozostaje w sprzeczności z wymogami dobrej wiary oraz nieudowodnienia roszczenia co do zasady i wysokości.

Pozwana przyznała fakt zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki. Jednakże w ocenie Z. O. (1) umowa pożyczki zawiera zapisy sprzeczne z przepisami prawa powszechnego oraz zasadami współżycia społecznego. Wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytowych w postaci opłaty przygotowawczej, prowizji i opłaty pn. (...) za udzielenie pożyczki, które zobowiązana była ponieść w związku z zawarciem umowy są rażąco niewspółmierne i niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

Wobec faktu, że sprawy zostały przekazane do rozpoznania do tego samego referatu oraz występują w nich tożsame strony i przedmiot postępowania – zostały połączone do wspólnego rozpoznania pod sygnaturą akt I C 1020/20 i skierowane na rozprawę.

S. stron nie zmieniły się do czasu zamknięcia rozprawy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

- w odniesieniu do umowy pożyczki z dnia 01.10.2018 r.:

Z. O. (1) złożyła pełnomocnikowi powoda (...) S.A. wniosek o udzielenie pożyczki. W następstwie pozwana dnia 01 października 2018 r. zawarła z powodem (...) Spółką Akcyjną w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...).

(okoliczności bezsporne)

Integralną częścią umowy pożyczki była deklaracja wekslowa wystawcy weksła, w której pozwana upoważniła powoda do wypełnienia weksła, w szczególności do wpisania domicyliatu i wypełnienia weksła na sumę odpowiadającą zadłużeniu pozwanego łącznie z kosztami sądowymi. Mocą zawartej przez strony umowy pożyczki nr (...) powód udzielił pozwanej pożyczki gotówkowej, której całkowita kwota pożyczki - wypłacona pozwanej- wynosiła 4.000 zł.

Umowę zawarto na czas oznaczony, do upływu okresu kredytowania, tj. do dnia 11 października 2021 r. lub do całkowitej spłaty wszystkich zobowiązań pożyczkobiorcy wynikających z umowy. Spłata pożyczki miała nastąpić w 36 miesięcznych ratach, od dnia 11 listopada 2018 r. do dnia 11 października 2021 r. Wysokość miesięcznej raty wyniosła 258 zł. Całkowitą kwotę do zapłaty ustalono na kwotę 9.288 zł. Pożyczkodawca zastrzegł pobranie opłaty przygotowawczej w kwocie 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 3.071 zł oraz wynagrodzenia z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy (...) w wysokości 800 zł. Całkowity koszt pożyczki określono na kwotę 5.288 zł. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania została określona na 90,52%.

Każdorazowo na ratę pożyczki w kwocie 258 zł składały się kwoty udzielonej pożyczki wraz z odsetkami (kwoty tytułem spłaty pożyczki naliczane były narastająco, a odsetki malejąco w każdej kolejnej racie).

W punkcie 2.2 umowy wskazano, że termin spłaty raty uważa się za zachowany w przypadku wpływu na właściwy rachunek pożyczkodawcy środków przeznaczonych na spłatę całkowitej kwoty do zapłaty najpóźniej w dniu wyznaczonym do spłaty.

W punkcie 2.3 umowy ustalono, że pożyczkobiorca ma prawo w każdym czasie do spłaty całości lub części całkowitej kwoty do zapłaty przed terminem określonym w umowie. Całkowity koszt pożyczki ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby pożyczkobiorca poniósł je przed tą spłatą. Kosztami o których mowa w zdaniu poprzedzającym są prowizja, cena (...) oraz odsetki umowne. Opłata przygotowawcza jako opłata, która nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy, nie podlega zwrotowi. Z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki pożyczkodawca nie pobiera żadnych prowizji ani opłat.

Strony w umowie ustaliły, że po spłacie całkowitej kwoty do zapłaty w całości pożyczkodawca dokona ostatecznego rozliczenia pożyczki. W przypadku wystąpienia nadpłaty pożyczkodawca przekaże kwotę nadpłaty na rachunek wskazany w umowie w ciągu 14 dni od daty całkowitej spłaty.

Punkt 15 umowy zawierał wskazanie, że w związku z decyzją pożyczkobiorcy wyrażoną we wniosku, w związku z realizacją umowy pożyczkobiorcy będą przysługiwały dodatkowe uprawnienia w ramach (...), odnoszące się do odroczenia lub obniżenia rat.

Od zobowiązania przeterminowanego powód mógł naliczać odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Celem zabezpieczenia pożyczki pożyczkobiorca wystawił i przekazał pożyczkodawcy w dniu podpisania umowy weksel in blanco, który miał zostać wypełniony w przypadku braku spłaty zobowiązania.

Jeżeliby pożyczkobiorca nie zapłacił w terminie jednej raty pożyczki, pożyczkodawca mógł, po uprzednim wezwaniu go do zapłaty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, wypowiedzieć umowę pożyczki z zachowaniem trzydziestodniowego terminu i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

W trakcie trwania umowy pozwana Z. O. (1) przelała łącznie na rzecz pożyczkodawcy kwotę 4.900 zł.

(dowody: wniosek o udzielenie pożyczki- k. 28-34, 68-71, weksel- k. 4, umowa pożyczki gotówkowej nr (...)– k. 21-24, 72-76, harmonogram spłat- k. 26, 77, deklaracja wekslowa– k. 6, 27, 78, dowody wpłat- k. 49-58, zakładka P.- k. 66, tabela odsetek- k. 67, zeznania pozwanej słuchanej w charakterze strony z dnia 16 listopada 2022 r. [00:02:24-00:21:23] – k. 209-210)

Pismem z dnia 11 czerwca 2020 r. powód wystosował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 292 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma.

(dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty- k. 79, potwierdzenie nadania przesyłki- k. 80)

W dniu 12 lipca 2020 r. powód skierował do Z. O. (1) pismo zawierające wypowiedzenie umowy pożyczki (...) wraz z wezwaniem do wykupu weksła. W treści pisma wskazano, iż dłużna kwota łącznie wynosi 4.367,84 zł, składa się na nią:

- 4.356 zł- kwota niespłaconej pożyczki;
- 11,84 zł- umowne odsetki z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksła- k. 5, 81, potwierdzenie nadania przesyłki- k. 82)

- w odniesieniu do umowy pożyczki z dnia 01.10.2018 r.:

Pozwana Z. O. (1) złożyła przedstawicielowi powoda wniosek o udzielenie pożyczki.

W dniu 5 lutego 2020 r. pozwana Z. O. (1) zawarła z powodem (...) Spółką Akcyjną w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Integralną częścią umowy pożyczki była deklaracja wekslowa wystawcy weksła, w której pozwana upoważniła powoda do wypełnienia weksła, w szczególności do wpisania domicyliatu i wypełnienia weksła na sumę odpowiadającą zadłużeniu pozwanej łącznie z kosztami sądowymi.

Na podstawie powyższej umowy pożyczki nr (...) powód udzielił pozwanej pożyczki na poniższych warunkach:

- całkowita kwota pożyczki- 3.500 zł;
- całkowita kwota do zapłaty- 8.100 zł;
- wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 2.571 zł;
- opłata przygotowawcza- 129 zł;
- wynagrodzenie z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy (...) w wysokości 800 zł;
- rzeczywista roczna stopa oprocentowania- 90,12%.

Spłata pożyczki miała nastąpić w 36 miesięcznych ratach po 225 zł, do dnia 15 lutego 2023 r. Pierwszą ratę należało uiścić do dnia 15 marca 2020 r. Pożyczka była oprocentowana według stałej stopy oprocentowania w wysokości 9,71% w skali roku (odsetki umowne). Od zobowiązania przeterminowanego powód miał prawo naliczyć odsetki umowne za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Celem zabezpieczenia pożyczki pożyczkobiorca wystawił i przekazał pożyczkodawcy w dniu podpisania umowy weksel in blanco, który miał zostać wypełniony w przypadku braku spłaty zobowiązania.

Pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę w przypadku:

- a) gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca może wezwać pożyczkobiorcę do zapłaty na piśmie, na adres pożyczkobiorcy, wskazany we wniosku kredytowym lub inny adres wskazany przez pożyczkobiorcę. Pożyczkodawca zobowiązany jest do zachowania 30 dniowego okresu wypowiedzenia warunków umów;

b) złożenia przez pożyczkobiorcę nieprawdziwych oświadczeń lub podania nieprawdziwych danych we wniosku kredytowym lub w dokumentacji kredytowej, posłużenia się przez pożyczkobiorcę fałszywymi lub podrobionymi dokumentami w celu uzyskania pożyczki- ze skutkiem natychmiastowym (pkt. 8 umowy).

Pożyczkodawca miał prawo wypełnić weksel in blanco, na zasadach określonych w deklaracji wekslowej w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, a także w terminie 14 dni od wypowiedzenia umowy w trybie natychmiastowym.

Pożyczkobiorca podpisał dokument stanowiący o skorzystaniu przez niego z oferty pożyczkodawcy (...). Powyższe uprawniało pożyczkobiorcę do skorzystania z uprawnienia polegającego na: obniżeniu raty, przyspieszeniu wypłaty lub pakietu powiadomień klienta.

(dowody: wniosek o udzielenie pożyczki- k. 167-170, umowa pożyczki gotówkowej nr (...) - k. 123-130, 171-174v, deklaracja wekslowa – k. 112, 132, harmonogram spłat- k. 131, 175, 180- 181, weksel- k. 111, zakładka P. - k. 182, zeznania pozwanej słuchanej w charakterze strony z dnia 16 listopada 2022 r.[00:02:24-00:21:23] – k. 209-210)

Pozwana dokonała częściowej spłaty zobowiązania, przelewając na rzecz powoda należności w łącznej wysokości 640 zł.

(dowód: potwierdzenia wpłat- k. 148-149v, zakładka P. - k. 182)

Powód w dniu 17 lipca 2020 sporządził pismo, w którym wezwał Z. O. (1) do dobrowolnej zapłaty zaległych 2 rat pożyczki, wymagalnych w dniach 15 czerwca 2020 r. i 15 lipca 2020 r. w łącznej wysokości 427 zł w terminie 7 dni. Powód zaznaczył, iż w przypadku braku wpłaty tejże kwoty w określonym terminie, umowa pożyczki nr (...) zostanie wypowiedziana i wszystkie zobowiązania z niej wynikające zostaną postawione w stan natychmiastowej wymagalności. Wskazał przy tym, że prognozowana kwota roszczenia w przypadku wypowiedzenia umowy to 7.219,47 zł.

(dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty- k. 176, potwierdzenie nadania przesyłki- k. 177)

W dniu 16 sierpnia 2020 r. powód sporządził pismo skierowane do Z. O. (1), stanowiące wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla. W treści pisma określono, że zadłużenie wynikające z umowy (...) wynosi 7.224,69 zł. Pożyczkodawca w tymże piśmie zawarł wezwanie do wykupu weksla in blanco w ciągu 30 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego oraz że po upływie 30 dni rozpocznie naliczanie odsetek umownych.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla- k. 110, 178, potwierdzenie nadania przesyłki- k. 179)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy (takich jak umowa pożyczki i dokumentacja okołopożyczkowa) oraz w oparciu o fakty przyznane przez same strony. Fakt zawarcia przez strony umów pożyczek nie był sporny, podobnie jak częściowe wywiązanie się przez pozwaną z warunków zawartych umów. Zgodnie z treścią art. 229 kpc nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości co do swej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Stąd też fakty te, jak i dokumenty, Sąd uznał w pełni za wiarygodne.

Ustalenia stanu faktycznego oparto także o wiarygodne zeznania pozwanej. Były one konsekwentne, logiczne i spójne wewnętrznie oraz koherentne ze złożoną dokumentacją.

Należy podkreślić, że wedle wynikającej z art. 6 k.c. reguły rozłożenia ciężaru dowodu - obowiązkiem powoda w sprawie o zapłatę pożyczki jest jedynie udowodnienie okoliczności tworzących prawo, czyli tego, że między nim a pozwanym doszło do zawarcia umowy. Pozwanego zaś obciąża dowód wykazania okoliczności niweczących prawo powoda, a więc m.in. tego, że pożyczkę zwrócił (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 1999 r., sygn. II CKN 390/98). Innym słowem zadaniem pożyczkodawcy jest wykazanie jedynie istnienia stosunku prawnego, z którego wynika, iż druga strona tego stosunku zobligowana jest do zapłaty na jego rzecz określonego świadczenia. Wykazując ten fakt pożyczkodawca przerzuca ciężar dowodu na drugą stronę i to ona powinna udowodnić, że mimo istnienia umowy dane świadczenie zostało już spełnione. Na gruncie niniejszego postępowania fakt zawarcia umowy pożyczki z pozwaną został wykazany w sposób wiarygodny w/w umowami, a co za tym idzie – prawo powoda do dochodzenia należności z tytułu wierzytelności zostało udowodnione. Nadto pozwana w złożonych przez siebie zeznaniach nie kwestionowała okoliczności zawarcia umowy pożyczki, podpisania deklaracji wekslowej i weksla in blanco.

Przepis art. 720 § 1 k.c. stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki zobowiązuje zatem pożyczkodawcę do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na pożyczkobiorcę. Samo wydanie przedmiotu pożyczki może nastąpić w dowolny sposób, byle pożyczkobiorca miał możliwość swobodnego dysponowania czy to pieniędzmi, czy rzeczami będącymi przedmiotem umowy. Odwrotność opisywanej sytuacji występuje przy zwrocie pożyczki. Pożyczkobiorca po upływie określonego terminu jest zobowiązany zwrócić pożyczkodawcy otrzymane pieniądze/rzeczy, przy czym nie muszą to być te same pieniądze i te same rzeczy, o ile są zwracane w tej samej ilości i jakości. W braku odmiennego zastrzeżenia w odniesieniu do tych umów pożyczki, których przedmiotem są pieniądze, należy postępować stosownie do wymagań określonych zasadą nominalizmu (zob. szerz. Z. Gwałik, Komentarz do artykułu 720 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, LEX 2010).

Regułą, jaka obowiązuje w dziedzinie prawa kontraktowego, jest zasada: *pacta sunt servanda*. Prawidłowe zachowanie się dłużnika w wykonaniu zobowiązania polega na zadośćuczynieniu oczekiwaniom wierzyciela, którego uzasadnieniem jest istniejące między stronami zobowiązanie. Jeżeli dłużnik uchybia swoim obowiązkom, nie spełniając świadczenia lub spełniając je w sposób nienależyty, to wierzyciel może podjąć kroki zmierzające do przymusowej realizacji świadczenia (Z. Gawlik, Komentarz do art. 471 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, LEX 2010).

Art. 481 § 1 kc przewiduje natomiast, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Dokumenty złożone do akt sprawy potwierdzają, że pożyczkodawca skutecznie wezwał pozwaną do spłaty zadłużenia, pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki. Pozwana w określonym terminie nie uregulowała swojego zadłużenia. W tym stanie rzeczy powód w sposób prawidłowy dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki.

Sąd dokonał szczegółowej analizy przedstawionych umów, w kontekście zawartych w nich ewentualnych niedozwolonych klauzul umownych. W oparciu o przedstawiony w sprawie materiał dowodowy, stwierdzić trzeba, że pozwana dokonała spłaty zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki (...) oraz częściowej spłaty pożyczki o nr (...).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazuje w § 3 i 4 art. 385(1) k.c., że nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca

umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta, a ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na nie powołuje. Sąd jest uprawniony, w ramach incydentalnej kontroli ogólnych warunków umowy, do stwierdzenia, czy dany zapis umowny stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Stanowisko to potwierdza orzeczenie z dnia 13.09.2018 r. Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, wydane pod sygnaturą C 176-17 (dotyczące sprawy z udziałem powoda), gdzie w uzasadnieniu szeroko omówiono, w jakim zakresie sąd krajowy państwa członkowskiego Unii może badać stosunek umowny dotyczący umowy zawartej z konsumentem.

Komentowany przepis reguluje materię niedozwolonych postanowień umownych (zwanych w literaturze także m.in. klauzulami abuzywnymi, postanowieniami nieuczciwymi, postanowieniami niegodziwymi) – w tym skutki wprowadzenia ich do umowy z udziałem konsumentów. Chroni on zatem konsumenta jako słabszego uczestnika obrotu w relacjach z przedsiębiorcą - profesjonalistą w danej dziedzinie. Dodać tu też trzeba, iż zwrot "postanowienia umowy", zawarty w art. 385 (1) § 1 kc, użyty został w znaczeniu potocznym, a zatem obejmuje zarówno postanowienia objęte porozumieniem stron danej czynności prawnej, jak i postanowienia wzorców umownych, które nie są postanowieniami umowy w ścisłym znaczeniu, ale kształtują także treść nawiązywanego stosunku prawnego. Za niedozwolone może zatem zostać uznane wyłącznie postanowienie wzorca umownego, które nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie z konsumentem, nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron, a które kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom - przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego - rozumie się w judykaturze wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku; rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy. (por. wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu II Wydziału Cywilnego Odwoławczego z dnia 28 listopada 2014 r., sygn. akt II Ca 1642/14).

Dobre obyczaje uzupełniają system prawa pisanego służąc ochronie akceptowanych społecznie wartości w sposób wyraźnie przez przepisy nieprzewidziany. Postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Mogą być przy tym sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeśli kontrahent konsumenta wykorzystuje niewiedzę konsumenta czy jego brak doświadczenia, a jego działanie potocznie mogłoby być określonej jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. Abuzywność poszczególnych postanowień umownych podlega badaniu z urzędu na tle konkretnego stanu faktycznego danej sprawy i Sąd winien był ocenić pod tym kątem przedłożoną przez powoda umowę oraz warunki towarzyszącej jej zawarciu. (por. wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 23 lipca 2019 r., sygn. akt III Ca 435/19).

Przechodząc do oceny umów będących przedmiotem niniejszej sprawy, Sąd stwierdził, że znajdują się w niej klauzule niedozwolone w zakresie wysokości naliczonej prowizji określonej na kwotę 3.071 zł w odniesieniu do umowy (...) i w kwocie 2.571 zł w umowie (...). W ocenie Sądu zapis ten naruszył rażąco dobre obyczaje i interes konsumenta, gdyż obciążył pozwaną obowiązkiem uiszczenia prowizji w około 80-90% wysokości kwoty, która została jej wypłacona. Powód nie wykazał przy tym, że te postanowienia przedmiotowej umowy pożyczki zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną, a sama treść umowy i jej zewnętrzny wygląd wskazują na to, że została zawarta na wzorcu umownym. Stwierdzić należy, że pozwana nie miała wpływu na treść tych postanowień i ich obecność w przedmiotowej umowie. Wysokość zastrzeżonej w treści umowy prowizji stanowi blisko 80-90% kwoty przyznanej pozwanej pożyczki, co w ocenie Sądu jednoznacznie wskazuje na niewspółmierność wzajemnych zobowiązań stron i sprzeczność z treścią art. 385¹ § 1 k.c. i w ocenie Sądu stanowić też może próbę powoda obejścia przepisów prawa dotyczących wynagrodzenia za udzielenie pożyczki poprzez ukrycie tego wynagrodzenia w wysokiej prowizji. Powód nie wykazał, by uzgodnił z pozwaną ww. warunki umowy w sposób indywidualny. W ocenie Sądu powód wykorzystał fakt nadrzędności udzielającego pożyczki w stosunku do osoby fizycznej/konsumenta. Wskazana prowizja, biorąc pod uwagę jej wysokość równą wysokości zaciągniętego zobowiązania, nie posiada swojego ekonomicznego uzasadnienia i stanowi ukryty dochód pożyczkodawcy. Do tego w umowie pożyczki gotówkowej nie wskazano w żaden sposób, co konkretnie składa się na kwotę prowizji, w szczególności jakie koszty czy czynności wierzyciel musiał ponieść, które uzasadniałyby

ukształtowanie prowizji na takim poziomie. Dlatego też Sąd uznał zapisy umowne przewidujące naliczanie tej opłaty za niedozwolone klauzule umowne i w tej części powództwo oddalił.

Nadto wbrew stanowisku powoda Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie nie wykazano, by postanowienia umowy dotyczące (...) były uzgodnione indywidualnie z pozwaną. Pozwana nie została poinformowana, że może podpisać umowę pożyczki bez dodatkowej opcji (...). Pożyczkodawca należność z tytułu (...) w każdej z umów określił na kwotę 800 zł. Koszt skorzystania z opcji (...) jest wysoki i nieuzasadniony treścią umowy oraz podpisanym przez pozwanego oświadczeniem. To, czy pozwana skorzysta z (...)” nie wynikało z jej inicjatywy.

Sąd stanął na stanowisku, iż zasadne jest żądanie powoda dotyczące opłaty przygotowawczej określonej każdorazowo na kwotę 129 zł. Należy zauważyć, iż koszt opłaty przygotowawczej nie stanowi znacznego wydatku w odniesieniu do kwoty pożyczki oraz kosztów czynności, które z tego tytułu są pokrywane. Pożyczkodawca zaznaczył, iż opłata przygotowawcza naliczana jest jako koszt związany z przygotowaniem umowy, w tym zgromadzeniem koniecznych dokumentów i dokonaniem weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy oraz uruchomienia środków. Dlatego też w ocenie Sądu zasadne jest naliczenie opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, która stanowi wynagrodzenie za czynności podjęte przy zawieraniu umów, w tym ich przygotowaniu.

W związku z powyższym Sąd uznał, iż żądanie w zakresie pożyczki o nr (...) nie podlegało uwzględnieniu w zakresie kwoty 4.367,84 zł stanowiącej sumę należności, które wynikały z postanowień umowy uznanych za abuzywne.

Sąd uznał, że zasadne jest żądanie pozwu w zakresie:

- świadczenia głównego w wysokości kwoty 4.000 zł,
- odsetek wyliczonych na kwotę 751,33 zł;
- opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł.

Pozwana tytułem spłaty zobowiązania względem powoda uiszczyła łącznie kwotę 4.900 zł, a zatem sumę przewyższającą należność przysługującą pożyczkodawcy wynoszącą 4.880,33 zł. Wobec powyższego powództwo wynikające z umowy pożyczki nr (...) podlegało oddaleniu. (pkt I. wyroku) O kosztach procesu w tym zakresie Sąd orzekł w punkcie II. sentencji wyroku, na podstawie art. 98 § 1 K.p.c. Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest ponieść koszty procesu. Ponieważ w niniejszej sprawie stroną przegraną jest powód, Sąd zasądził od niego na rzecz pozwanej koszty zastępstwa procesowego ustalone na kwotę 900 zł w oparciu o treść Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.) wraz z opłatą skarbową w wysokości 17 zł.

W odniesieniu do umowy pożyczki nr (...) powództwo podlegało uwzględnieniu w zakresie kwoty pożyczki wynoszącej 3.500 zł oraz opłaty przygotowawczej równej 129 zł. Pozwana wykazała dokonanie spłaty zobowiązania w łącznej kwocie 640 zł. Zatem powództwo jest zasadne w zakresie kwoty 2.989 zł wraz z odsetkami umownymi żądanymi zgodnie z treścią umowy, naliczanymi od dnia 16 września 2022 r. do dnia zapłaty.(pkt. III. wyroku)

Co do pozostałej kwoty – brak było podstaw do jej zasądzenia, ponieważ powód nie wykazał w dostateczny sposób, co się składa na tę kwotę – wszelkie należności uboczne liczone były od wartości pożyczki zawierającej w sobie klauzule abuzywne. Powód wystarczająco nie uzasadnił w tej kwestii swojego roszczenia. (pkt. IV. wyroku)

O kosztach procesu w odniesieniu do umowy pożyczki (...) orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Powód dochodził kwoty 7.224,69 zł, zaś zasądzono na jego rzecz kwotę 2.989 zł, co oznacza że wygrał sprawę w 41%. Powód w trakcie procesu poniósł koszty: opłaty od pozwu w kwocie 400 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz kwotę 1.200 zł. tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana poniosła koszt zastępstwa procesowego w wysokości 1.217 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalono w oparciu o treść Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.) oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz.U.2015.1800. Dokonując rozliczeń poniesionych przez strony kosztów procesu z uwzględnieniem stosunku wygrania i przegrania procesu, Sąd w pkt V. wyroku zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 327,06 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.